

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 12 август 2021 година, врз основа на примена жалба од Слободан Стефановски, ги донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

Текстот на интернет – порталот „Буревесник.нет“, насловен „Коми Танов не бил убиен од небрежност“, отстапува од професионалните и етички стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 24 јули 2021 година, Слободан Стефановски преку полномошник адвокат Роберта Танева поднесе жалба за текстот со наслов „Коми Танов не бил убиен од небрежност“, објавен на 26 јуни 2021 година, на интернет – порталот „Буревесник.нет (www.burevesnik.net)

Во жалбата се наведува дека во текстот има прекршување на професионалните и етички стандарди, односно дека содржи нарушување на приватноста, злоупотреба на личните податоци на жалителот и сензационализам. Подносителот на жалбата смета дека во текстот се прекршени членовите 5, 7 и 8 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Жалителот нагласува дека апсолутно непотребно и надвор од секаква новинарска етика и спротивно на законите било наведувањето на личните податоци на жалителот во содржината, односно целосното име и презиме, место и адреса на живеење и датум и место на раѓање. Тој наведува дека податоците на жалителот не смееле да бидат објавени на таков начин поради природата на случајот, поради тоа што станувало збор за судска постапка која е во тек и поради тоа што жалителот бил само сведок, во чие сведочење немало ништо сензационално. Оттука, подносителот на жалбата смета дека во конкретниот случај било доволно да се искористат само иницијалите на жалителот како сведок. Тој додава дека името на жалителот било наведено уште во првиот пасус, кој изобилувал со сензационалистички зборови како „коперникантски пресврт“, „убиство“, „третиот учесник“, „кобен лов“, „трагичен настан“, што непотребно го свртувало вниманието на јавноста кон жалителот.

„На самиот почеток на реченицата вниманието на читателот се насочува кон „учесниците“ во овој кобен лов и веднаш потоа се споменува жалителот со цело име и презиме, кое инсинуира и наведува на мисла дека и тој е учесник во убиство (независно од тоа каков ќе биде крајниот исход на судската постапка)“, посочува жалителот и додава дека во продолжение на текстот бил прикажан извадок од полициски извештај каде што биле посочени целосните лични податоци на жалителот, без воопшто да бидат сокриени.

Во овој контекст, подносителот на претставката смета дека е прекршено правото на приватност на жалителот, наведувајќи членови од Универзалната декларација за човекови права, од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и од Уставот.

Во поднесената жалба, меѓу другото, се наведува и дека со објавената содржина на жалителот му биле нанесени стрес и голема психичка и емоционална болка.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Буревесник.нет“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Авторот на текстот, Зоран Божиновски, даде кус одговор, но не се осврна на наводите на жалителот.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби со мнозинство гласови оцени дека во текстот се прекршени членовите 1, 7, 8 и 13 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 1: „Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. Доколку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.

Член 7: „Новинарот ќе ја почитува приватноста на личноста, освен кога тоа е во спротивност со јавниот интерес“.

Член 8: „Во судските постапки треба да се почитува принципот на пресумпција на невиност, да се известува за сите инволвирани страни во спорот и да не се сугерира пресуда.“

Член 13: „Новинарот треба да прави разлика меѓу фактите и мислењата, меѓу веста и коментарот“.

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека интернет – порталот „Буревесник“ не е член на Советот за етика во медиумите и на Регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 12 август 2021 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Најпрво, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да го утврдува почитувањето на етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата, најнапред, заклучи дека текстот е од несомнен јавен интерес и дека обработува тема поврзана со немил настан за време на лов на планината Кожуф, каде што животот го загубил 31-годишен гевгеличанец. Авторот, повикувајќи се на свои информации, објавува вест дека инцидентот, кој се случил во ноември 2019 година, бил преквалификуван од убиство од небрежност во убиство. Новинарот, меѓу другото, фрла сериозни сомнежи за текот на истрагата и за постапувањето на полициски службеник при увидот и на јавниот обвинител во самиот случај. Во рамките на текстот, авторот објавува и извадоци од полициски извештај и записник поврзани со немилиот настан.

Членовите на Комисијата се согласија дека, и покрај тоа што се работи за сериозна новинарска сторија, која отвора низа сомнежи и фрла потенцијално ново светло за околностите под кои починал ловџија пред две години, сепак, став на Комисијата е дека начинот на кој е обработена веста не е во согласност со етичките и професионални стандарди. Ова, пред сè, од причина што авторот не навел доволно аргументи и докази за да ги поткрепи информациите дека станува збор за преквалификација на дело – од убиство од небрежност во убиство. Се работи за сериозно тврдење, за кое новинарот морал да побара став или потврда од Јавен обвинител, а за информациите поврзани со постапувањето на полицискиот службеник да го консултира и Министерството за внатрешни работи. На тој начин, целиот текст ќе добиел поинаква слика и повеќе значајни аспекти за случајот, чија судска постапка сè уште е во тек. Оценка на Комисијата е дека во текстот доминира прекумерна новинарска интерпретација и толкувања.

Оттука, Комисијата најде дека во текстот на „Буревесник.нет“ е прекршен **членот 1** од Кодексот на новинарите, според кој, проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството и дека затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку два меѓусебно неповрзани извора. Постулат на новинарската професија е да се обезбеди „втора страна“, односно да им се даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика.

Во продолжение, Комисијата се согласи дека авторот на текстот, со објавување на извадок од полициски записник, непотребно објавил прекумерен обем на лични податоци за сведокот кој учествувал на немилиот настан, а кој воедно е жалител во оваа жалбена постапка пред Советот за етика. Комисијата констатираше дека во содржината се објавени не само името и презимето на сведокот, туку и неговата адреса, што лесно може да доведе до негово идентификување. Се работи за сведок во незавршена судска постапка (не за обвинето лице), кое воопшто не е во средиштето на сторијата, а чии лични податоци не се релевантни за јавноста. Затоа медиумите треба да се трудат да ги анонимизираат личните податоци секогаш кога тие се нерелевантни за јавноста и не се во насока да покренат значителна јавна дебата.

Во оваа насока, членовите на Комисијата констатираа дека правото на јавноста да биде информирана за личните податоци на сведокот, не преовладало над правото на личноста да ја заштити својата приватност. Тоа се коси со **членот 7** од Кодексот на новинарите, според

кој новинарот ќе ја почитува приватноста на личноста, освен кога тоа е во спротивност со јавниот интерес. Информации за приватниот живот на одредена личност можат да бидат објавени само доколку однесувањето на таа личност во приватниот живот има влијание врз јавниот интерес.

Понатаму, Комисијата во текстот препозна елементи кои сугерираат вина. Новинарот оди дотаму што и самиот предлага како треба да се води постапката, што треба да направи надлежниот јавен обвинител и кои би биле евентуалните последици во целиот случај. Тоа е спротивно со **членот 8** од Кодексот на новинарите, според кој во судските постапки треба да се почитува принципот на пресумпција на невиност и да не се сугерира пресуда. Новинарскиот кодекс налага дека особено треба да се внимава на пресумпција на невиност при известување за настани поврзани со криминал или при известување од судење. Со други зборови, обвинетиот не смее да се прогласи за виновен пред тоа да го направи судот.

Членовите на Комисијата, на крајот, констатираа и дека оспорениот текст изобилува со коментари од страна на самиот автор, кој се обидува да ги претстави како факти. Со тоа е прекршен и **членот 13** од Кодексот на новинарите, кој упатува на правилото дека новинарот треба да прави разлика меѓу фактите и мислењата, меѓу веста и коментарот. Новинарите имаат право на свое мислење, став и вредносен суд, но не смеат сопственото мислење да го камуфлираат како факти. Мора да биде јасно разграничено што се факти и информации, а што коментар, претпоставка или став на авторот за да се избегнат дезинформирање и манипулирање со публиката.

Во однос на наводите на жалителот дека во текстот е прекршен и членот 5 од Кодексот на новинарите, Комисијата не најде елементи да констатира такво отстапување од Кодексот, пред сè, поради генералната оценка на Комисијата дека објавената содржина има висок јавен интерес.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова Илиеска, Ердем Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

